

Optimer din produktion med Business Check

Business Check Kvæg 2013 giver landmanden et effektivt overblik over bedriftens tilstand i de enkelte driftsgrene og leverer inspiration til, hvor i driften man kan forbedre sin produktion.

Business Check Kvæg 2013 er et effektivt værktøj, der kan hjælpe den enkelte landmand med at forbedre sin produktion af mælk, grovfoder og salgsafgrøder. Sådan siger konsulent Jacob Krog fra VFL, Kvæg, en af ophavsmændene til årets hæfte med driftsgrensanalyser.

"Business Check Kvæg samler og analyserer driftsgrensanalyser for 600 mælkeproducenter, kategoriserer dem og præsenterer 90 af dem. De viste bedrifter spænder fra de bedste i den absolutte top til bedrifter med et stort forbedringspotentiale. Derfor gør et Business Check ikke alene landmanden klar over, hvad det koster ham at producere et kg mælk. Han får også en unik mulighed for – ved hjælp af Business Check Kvæg – at sammenligne sig med de bedste producenter, så han kan lære af dem," siger Jacob Krog og slår op på side 4 i Business Check Kvæg.

Hurtigt overblik

Her præsenteres det første, hurtige overblik over en bedrifts konkurrenceevne via en tabel med spredningen af driftsgrensanalysens overordnede resultater.

Blandt dem er fremstillingspris pr. kilo EKM, kapitalomkostninger pr. årsko og årets resultat pr. årsko. I tabellen er tallene for en bedrift, KM90, markeret med gråt. Efter et kig på tallene

konstaterer Jacob Krog, at KM90, med et resultat på 1.898 kr. pr. årsko, lige klemmer sig ind i den bedste tredjedel med 'Stærk konkurrenceevne'.

"Men det betyder ikke, at alle bedriftens værdier ligger i den gruppe. Eksempelvis har 60 pct. af bedrifterne en højere mælkeydelse end KM90's 9.384 EKM pr. årsko. Og dækningsbidraget er i den ringeste tredjedel. Det fortæller om et stort potentiale for forbedring. Det bør landmanden analysere nærmere med sin rådgiver. Til gengæld er bedriften helt i top, når det gælder kapacitetsomkostninger. Her er der ikke meget at forbedre, men man skal selvfølgelig ikke fjerne fokus fra området," konstaterer Jacob Krog.

Underskud er væk

En sammenligning af Business Check Kvæg 2013 med resultaterne fra det foregående år får ham til at vende mundvigene opad.

"Hvor 2012 gav et gennemsnitligt underskud på ca. 1.000 kr. pr. årsko, havde en stor andel af bedrifterne positive resultater sidste år. Det hænger sammen med voldsomme fremskridt i mælkeydelserne, en historisk høj mælkepris og svagt faldende omkostninger pr. ko. Fremgangen har tilsammen været nok til at modsvare stigningen i prisen på indkøbt foder," forklarer Jacob Krog.

Kostbar grovfoderproduktion

På negativsiden hæfter en anden af Business Check Kvægs forfattere, landskonsulent Arne Oksen, sig ved, at der stadig er store omkostninger ved produktion af grovfoder. Her er der store penge at hente ved at få lavet et Business Check – ikke mindst hvad angår maskinomkostninger.

Business Check Kvæg 2013

– kan bestilles i netbutikken på www.landbrugsinfo.dk og koster 35 kr. plus moms og forsendelse. Rapporten er også tilgængelig samme sted under økonomi > benchmarking.

Ønsker du et Business Check af dine egne tal, kan du kontakte din lokale økonomirådgiver.

"Både på konventionelle og økologiske bedrifter udgør maskinomkostninger over halvdelen af fremstillingsprisen for grovfoder pr. hektar og pr. foderenhed. Derfor bør maskinomkostninger være et fokusområde, hvor man overvejer sin strategi sammen med sin maskinkonsulent," siger Arne Oksen. I det hele taget er der mange penge at hente i marken.

"En væsentlig årsag til forskellen mellem top og bund i Business Check Kvæg er, hvorvidt man opnår et højt udbytte på sine marker. Her er der en bemærkelsesværdig stor spredning mellem de laveste og højeste fremstillingspriser," siger Arne Oksen.

Eksempelvis producerer cirka 30 pct. af de konventionelle bedrifter på sandjord uden vanding grovfoder til mindre end 1,30 kr. pr. FEN. I den anden ende af skalaen bruger 10 pct. af bedrifterne over 2,10 kr. pr. FEN.

Business Check Kvæg 2013 er produceret i et samarbejde mellem VFL, Økonomi, Kvæg og Planteproduktion. Datagrundlaget i form af driftsgrensanalyser er indberettet af de lokale DLBR-virksomheder.

/Henrik Lomholt Rasmussen

Lærepengene er godt givet ud

tema | Business Check

Det kræver tilvænning at komme i gang med Business Check Kvæg. Belønningen består i, at man får klarhed over hvert enkelt led i produktionsudgifterne.

At blive fortrolig med Business Check Kvæg minder lidt om at lære at køre på cykel ude på gårdspladsen. Man vælter de første par gange og bender over det, men lige som man lærte at holde balancen og komme fremad på tohjuleren, bliver det efterhånden rutine at registrere udgifterne til de forskellige grene i produktionen i mark og stald.

”Det kræver selvfølgelig noget øvelse og tilvænning at arbejde med Business Check,” siger Christian Raun, driftsøkonomikonsulent i Sønderjysk Landboforening, og fortsætter:

”I første omgang er det vigtigste, at man bliver tvunget til at dele udgifter ud på forskellige led i produktionen. Der er nemlig god viden at

hente i tallene; også selv om man af og til regner i hele og halve træskolængder og måske ikke får opdelingen til at passe på sidste krone. Det kan man alligevel ikke.”

Tal kan finpudses

Han tilføjer, at man kan finpudse tallene i takt med, at man bliver fortrolig med Business Check. Men i første omgang handler det bare om at komme i gang.

”Man bliver klogere på, hvad økonomien er i de enkelte produktionsgrene, og samtidig kan man sammenligne sig med andre producenter, der arbejder under de samme forudsætninger. Det er et mere reelt sammenligningsgrundlag end at tale med naboen,” påpeger Christian Raun.

Han ser mange plusser ved Business Check Kvæg. Blandt dem er muligheden for at få svar på spørgsmålet om de store udgifter ved produktionen af grovfoder.

”Mens vi er godt med, når det handler om for-

holdene i stalden, har vi ikke så godt styr på marken. Mange undrer sig over, hvorfor det skal koste en krig at fremstille grovfoder,” siger Christian Raun og fortsætter:

”Det kan Business Check forklare, fordi omkostningerne bliver splittet op i udgifter til maskinstation, diesel, vedligehold, løn, afskrivninger og stykomkostninger til eksempel indkøb af frø og gødning. Den slags detaljer drukner let i det store billede.”

Fast udgift

Ved at få sat reelle tal på eksempelvis grovfoderproduktionen kan man nå til overvejelse om, hvorvidt man skal ændre sine produktionsmetoder.

”Det kunne også være, man kommer frem til, at man bør pille den gren fra, hvis den i flere år har givet en negativ indtjening – måske fordi man avler for lidt – og i stedet køber sit grovfoder hos naboen. Så har man en fast udgift,” påpeger Christian Raun. /Henrik Lomholt Rasmussen

- Business Check har et kæmpe potentiale – bl.a. i forhold til analyse af kapacitetsomkostninger, mener konsulent Jakob Ellegaard, som her ses i snak med mælkeproducent Hannah Bahnsen.

lave den opdeling, som vi nu også forventer af Business Check. Men tiden var løbet lidt fra vores system, der trængte til en opdatering. Derfor gik vi over til Ø90 i 2013. Indtil videre har vi kun haft ganske få med i Business Check, men vi har skelet til tallene derfra for at vurdere omkostnings- og indtjeningsniveauer.”

Jakob Ellegaard regner med at få endnu mere ud af Business Check, efterhånden som flere af LandboSyds mælkeproducenter kommer til at bidrage til databasen. Blandt andet fordi den giver større mulighed for at vælge enkelte driftsgrene ud – for eksempel efter malkesystem, kvier i licitation eller hvilken gruppe, man ellers ønsker at sammenligne sig med.

”I den forbindelse giver Business Check et mere sikkert datagrundlag, fordi databasen løbende opdateres centralt hos VFL, Kvæg. Det er en tidsbesparende faktor for os som lokalt center,” forklarer Jakob Ellegaard.

Et stort skridt fremad

Driftsøkonomikonsulent fra LandboSyd ser et stort potentiale i Business Check Kvæg.

Business Check Kvæg har et stort potentiale til at blive et vigtigt redskab i analysen af driftsgrenenes økonomi. Det siger driftsøkonomikonsulent Jakob Ellegaard fra LandboSyd.

”Business Check bygger på en stor database, så man som landmand altid kan finde nogen at sammenligne sig med. Den database, vi hidtil har brugt i LandboSyd, indeholder 100-120 kvægbrugere. Det kan være for få, hvis man skal have et ordentligt sammenligningsgrundlag. Især hvis man

vil lave en størrelsesmæssig sammenligning,” siger Jakob Ellegaard.

Stærkt værktøj

Han forventer, at tallene i Business Check Kvæg vil være baseret på endelige regnskaber, hvor der er taget stilling til for eksempel permanent græs, kviepasning og grovfoder købt på rod.

”Det vil give en aktuel og korrekt driftsgrensanalyse,” siger Jakob Ellegaard og fortsætter:

”Frem til og med 2012 opgjorde vi regnskaberne i vores eget benchmarkingsystem i LandboSyds database. Det var et stærkt værktøj, fordi vi kunne

Mere detaljeret viden

Sammen med sine kolleger har han haft fokus på dækningsbidraget i mange år, mens det ligger lidt tungere med analysen af kapacitetsomkostninger.

”Her har Business Check et kæmpe potentiale, fordi vi med det værktøj forhåbentlig bedre kan beregne, om nogle produktionsformer har større eller mindre omkostninger end andre. Kan en mælkeproducent, der kun bruger maskinstation, for eksempel producere grovfoder billigere end en mælkeproducent, som har hele klaviaturet? Det er altid et emne til diskussion,” siger Jakob Ellegaard.

/Henrik Lomholt Rasmussen

Frdrag for højt indhold af FFA

På mejeriet Naturmælk afregnes leverandørerne for mælken indhold af frie fedtsyrer. Det har forbedret kvaliteten af den indlevere mælk væsentligt.

Højt indhold af frie fedtsyrer i mælken (FFA) kan give mælken afsmag og ændre dens egenskaber. Det har mejeriet Naturmælk taget konsekvensen af. Det seneste års tid har mejeriets leverandører fået et frdrag pr. kg mælk, hvis tallet for FFA er over 1.

“For højt indhold af FFA betyder f.eks., at vores café-mælk ikke kan skumme. Og det er en katastrofe for os, hvis det sker,” forklarer kvalitetsansvarlig Anne Lund Jensen, Naturmælk. Frdraget har, ifølge kvalitetschefen, haft en god effekt:

“Det har helt klart betydet, at leverandørerne nu har langt mere fokus på at behandle mælken skånsomt, og vi kan se, at indholdet af FFA i den

indvejede mælk er faldet betragteligt. Langt de fleste af vores leverandører ligger nu under grænsen,” forklarer hun.

For specialkonsulent Carl Oskar Paulrud, VFL, Kvæg giver Naturmælks initiativ rigtig god mening. “Jo mere afregningsprisen afspejler mælken reelle værdi, jo mere retfærdig er afregningen jo. På den måde bliver afregningen mere nuanceret, og den enkelte producent belønnes i højere grad for den indsats, han yder,” lyder det fra Carl Oskar Paulrud.

Årsager til forhøjet FFA i mælken

Hver enkelt fedtkugle i mælken er omgivet af en membran. Hvis membranen går i stykker, frigives FFA. Årsagerne til højt indhold af FFA kan derfor inddeles i hhv. fedtkuglernes robusthed og de faktorer, som efterfølgende bidrager til at ødelægge dem. Hvad angår robusthed ved man, at store fedt-

kugler er mere følsomme overfor fysisk påvirkning end mindre, og at andelen af store fedtkugler øges ved hyppig malkning, små mællemængder (sjatmalkning) og malkning sent i laktationen. I forhold til ødelæggelse af fedtkuglerne ved man, at de er mere skrøbelige i varm mælk. Derfor kan manglen på mælkekøling før pumpning også øge indholdet af FFA. Undersøgelser har desuden vist, at den til tider hårde behandling af mælken i pumpe, rørledninger og mælketanke kan ødelægge fedtkuglerne. F.eks. er det vigtigt ikke at starte røreværket, før det er dækket af mælk.

Læs mere i pjecen “Frie fedtsyrer i mælk (FFA) – Rådgivningsmanual” og få gode råd om, hvordan du reducerer indholdet i mælken. Find pjecen på www.landbrugsinfo.dk -> Mælkekvalitet -> kvalitetsparametre -> FFA

/Kirsten Marstal

Husk at tjekke tanken for belægninger

Høje kimtal kan skyldes belægninger i mælketanken.

Belægninger i mælketanken kan snildt sende kimtallet op med 100.000. Det fastslår specialkonsulent Helge Kromann, VFL, Kvæg uden tøven. Derfor understreger han i samme åndedrag vigtigheden af at tjekke for belægninger, når tanken er tom.

“Tilbagemeldingerne fra vores kvalitetsrådgivere er, at de alt for ofte støder på belægninger i tanken, som den automatiske vask ikke har fået fjernet. Derfor er man simpelthen nødt til jævnligt at stikke hovedet ind i tanken og med en lommetlygte tjekke for belægninger,” forklarer han.

/Kirsten Marstal

Sydsjællandsk ros til DMS Dyreregistrering

Thomas Poulsen sparer tid, øger kvaliteten i samarbejdet og får bedre overblik med DMS Dyreregistrering på sin gård ved Vordingborg.

DMS Dyreregistrering sparer tid, giver et bedre overblik og letter samarbejdet med medarbejderne. Sådan siger mælkeproducent Thomas Poulsen, driftsleder på Ågården i Mern ved Vordingborg.

“Tidligere skrev vi registreringerne ind i en kalender en gang om ugen. Med DMS Dyreregistrering kan vi foretage alle registreringer direkte og hver dag. Det mindsker risikoen for fejl og giver en større sikkerhed,” siger Thomas Poulsen.

Han kalder DMS Dyreregistrering “nem og overskueligt”.

“Man skal bare klikke på et symbol, for eksempel ‘Kælvning’, i ‘Dagligt overblik’. Mange oplysninger er indtastet på forhånd, så med nogle klik og indtastninger kan man hurtigt registrere data. Det er meget lettere end Dyreregistrering, hvor man skulle igennem flere led for at lave en registrering,” siger Thomas Poulsen, der har 480 Jerseykøer.

Faste opgaver

Køerne, der yder cirka 10.000 kg EKM pr. årsko, passer han på skift med sin fodermeister, Anders Kimer. Et samarbejde, der lettes af DMS Dyreregistrering.

“Når jeg efter et par fridage møder ind, giver DMS Dyreregistrering mig et hurtigt overblik over de faste, daglige opgaver – reproduktion om mandagen, flytning af køer om tirsdagen, gold-

Samarbejdet mellem Anders Kimer, fodermeister på Ågården ved Vordingborg, og gårdens driftsleder Thomas Poulsen forbedres med DMS Dyreregistrering. Foto: Thomas Poulsen

ning om onsdagen og så videre. Programmet fortæller mig eksempelvis også hvilke køer, der eventuelt skal genbehandles for yverbetændelse,” fortæller Thomas Poulsen.

Smart idé

Han har installeret SmartKoen – mobiludgaven af DMS Dyreregistrering – på sin smartphone og kunne i teorien lave alle registreringer i stalden.

“Men desværre er internetforbindelsen stadig for langsom til, at jeg kan bruge programmet ude i stalden. Ideen er ellers god,” fastslår Thomas Poulsen.

Den sydsjællandske landmand anslår, at DMS Dyreregistrering giver en tidsbesparelse på en halv time om ugen.

“Det er måske ikke det vilde. Men det er trods alt 26 timer på et år. Alting tæller,” konstaterer Thomas Poulsen.

/Henrik Lomholt Rasmussen

Det går fremad med både ydelsen og klov sundheden. En ydelse over 10.000 kg EKM kræver dog hyppig klovbeskæring.

Efter den seneste majshøst er der næsten ingen såleblødninger eller sålesår i malkekvægsbesætningerne. Det er den tilbagemelding, som dyrlæge Pia Nielsen, VFL, Kvæg

får fra klovbeskærere rundt om i landet. Så selv om der ikke foreligger en eksakt undersøgelse, ser det altså ud til, at det går fremad med klov sundheden hos de danske malkekøer. Og Pia Nielsen er da heller ikke i tvivl om, at mælkeproducenterne har fået øjnene op for, at god klov sundhed er helt afgørende for ydelsen.

Antallet af besætninger, som får klovregistreret, stiger stadig. I 2013

Stor spredning i restbeløb pr. ko

Restbeløbet for april var i gennemsnit 70 kr. pr. ko pr. dag for 82 konventionelle besætninger og 70 kr. pr. ko pr. dag for 8 økologiske besætninger. Dette øjebliksbillede skal bruges til at justere mulighederne, der er i stalden.

Som tabellen viser, er spredningen i restbeløbet pr. ko stor. Mange forhold påvirker restbeløbet – blandt andet grovfoderkvalitet, sundhed, reproduktion, fodring,

TA' STILLING TA' HANDLING

mælkeydelse og foderprisen. På hver enkelt bedrift må man vurdere, hvor der skal justeres.

Energiudnyttelsen var i gennemsnit 99 pct. i april, hvilket er på samme niveau som i marts. Aprilniveauet svingede fra 94 pct. til 105 pct.

/Aage H. Nielsen, Heden & Fjorden

	Bund 10 pct.	Gennemsnit	Top 10 pct.
Energiudnyttelse	93,6 (95,5)	99 (100)	105,3 (103,4)
Kg EKM/ko/dag	27,2 (25,9)	32,3 (30,1)	37,8 (32,3)
Kg EKM/Kg ts	1,29 (1,21)	1,45 (1,37)	1,63 (1,46)
Restbeløb/kg EKM	2,00 (1,69)	2,17 (2,30)	2,36 (2,59)
Restbeløb/ko/dag	58 (44)	70 (70)	82 (83)

Data fra 90 besætninger fra april. Heraf otte økologiske, som er sat i parentes. Gefion, Lemvigegnens Landboforening, Jysk Landbrugsrådgivning, LandboNord og Heden & Fjorden har bidraget med tallene. Grovfoderpris: 107 øre/FE for majs og 117 øre/FE for græsensilage. Beregningsgrundlag: Foderkontrollen i DMS. Med i mælkeprisen er en forventet efterbetaling. Restbeløb pr. ko giver kun et øjebliksbillede.

Målet i L&F, Kvægs strategi for klov sundhed er, at 50 pct. af de mælkeleverende besætninger har lavet en besætnings-specifik strategi for klovproblemer i 2018.

blev der registreret 500.000 beskæringer. Alligevel er Pia Nielsen ikke helt tilfreds.

"I løbet af de seneste 12 måneder er der sket en ydelsesfremgang på 330 kg EKM, hvilket naturligvis er meget positivt. Dermed ligger gennemsnitsydelsen på 9.676 kg, hvilket også betyder, at rigtig mange producenter er nået op på en ydelse over 10.000 kg EKM, ligesom 12.000 ko heller ikke længere er noget særsyn. Men hvis man vil oprettholde en ydelse i den størrelsesorden – eller øge til den – er klovbeskæring fire gange om året et must. Det sker desværre i for få besætninger," lyder det fra Pia Nielsen.

Tiltag skal forbedre klov sundheden

Ud over landmandens egen indsats skal en række andre igangværende tiltag skubbe klov sundheden yderligere i den rigtige retning. Blandt andet planlægger VFL, Kvæg i øjeblikket et intensivt klovkursus for dyrlæger i samarbejde med Dyrlægeforeningen. Kurset skal bl.a. klæde dyrlægerne på til at hjælpe landmændene med at udnytte de mange klovregistreringer bedre. I projektet Multifaktorielles besætningsproblemer er man i gang med at udarbejde tjeklister for bl.a. klov sundhed. Listerne skal bruges til en systematisk gennemgang af besætningen for klovproblemer og tydeliggøre, hvor man skal sætte ind. Listerne afprøves i en række besætninger i juni.

I et andet projekt undersøger man, hvad ændringer i foderblandingsrutiner betyder for klov sundheden. Der foretages klovvurdering før og efter ændringerne.

Af andre initiativer nævner Pia Nielsen en undersøgelse af den type digital dermatitis, som angriber læderhuden. Undersøgelsen skal afklare, hvad det er, der gør denne type særlig aggressiv.

Endelig glæder Pia Nielsen sig over, at man formentlig allerede kort efter sommerferien får mulighed for at sætte mål for besætningens klov sundhed i DMS Dyrreregistrering.

/Kirsten Marstal

Hent de rigtige køer til robotten

En analyse af besætningens hentekøer kan hjælpe med at sætte fokus på de køer, som det kan betale sig at hente. Se og hør hvordan på Grovfoder-ekskursionen.

At hente de rigtige køer til robotten er vigtigt i forhold til at opnå en højere og længerevarende topydelse. Undersøgelser peger imidlertid på, at udpegning af hentekøer i mange besætninger sker alt for tilfældigt, og at der bruges megen tid på at hente de 'forkerte' køer. Derfor tilbyder VFL, Kvæg nu en analyse af den enkelte besætning, som kan gøre udpegningen mere effektiv.

"Analysen synliggør, hvilke køer det egentlig er, man henter og ikke mindst om det kan betale sig," forklarer Vibeke Fladkjær, VFL, Kvæg. Som eksempel nævner hun en landmand, der fik synliggjort, at han hentede rigtig mange ældre køer, som var sidst i laktationen.

"Men hos dem er ydelsen jo på vej ned, og derfor kan det ikke betale sig at hente dem, forklarer Vibeke Fladkjær og fortsætter: "Det, som især er vigtigt, er at få hentet førstekalvskøerne, så man er sikker på, at de bliver malket tre gange dagligt, fra og med dag fire, og indtil de opnår topydelse".

Det eneste mælkeproducent skal gøre for at få foretaget analysen, som har fået navnet "Hentekos-rapporten", er, at indsende sedler over hentekøer for en periode på tre måneder til VFL, Kvæg. Ved at analysere malkningsdata og kombinere det med viden om laktationsstadiet og laktationsnummer får man herefter et klart overblik over, hvilke køer, som bliver hentet, og om det er de rigtige. På Grovfoder-ekskursionen 12. juni fortæller konsulentterne Vibeke Fladkjær og Dorte Bossen mere om hentekøer med udgangspunkt i besøgsværtens Gunnar Forums Hentekos-rapport.

Se hele programmet for Grovfoder-ekskursionen på www.landbrugsinfo.dk/sfg

/Kirsten Marstal